

УДК 81'373.2:02

UDC 81'373.2:02

НАЗВЫ СУЧАСНЫХ РАЁННЫХ ГАЗЕТ БЕЛАРУСІ: СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНЫ АСПЕКТ

NAMES OF MODERN DISTRICT NEWSPAPERS OF BELARUS: STRUCTURAL-SEMANTIC ASPECT

В. М. Лухверчык,

выкладчык кафедры мовазнаўства
і лінгвадыдактыкі Беларускага дзяржаўнага
педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка

V. Lukhverchyk,

Teacher of the Department of Linguistics
and Linguodidactics of the Belarusian State
Pedagogical University named after Maxim Tank

Паступіў у рэдакцыю 05.05.20.

Received on 05.05.20.

У артыкуле разгледжаны структурна-семантычныя асаблівасці назваў сучасных раённых газет Беларусі. Паказана, што выбар лексічных адзінак пры намінацыі раённых газет у многім залежыць ад працэсаў, якія адбываюцца ў грамадстве. Вылучаны і прааналізаваны структурна-граматычныя і лексіка-семантычныя асаблівасці прэсонімаў. Зроблены вывад, што паводле фармальных асаблівасцей назвы раённых газет можна падзяліць на тры групы: аднакампанентныя, двухкампанентныя і трохкампанентныя найменні. Аналіз лексіка-семантычных асаблівасцей прэсонімаў дазволіў распрацаваць адпаведную тыпалогію адзінак, якія выкарыстоўваюцца ў сферы намінацыі газет.

Ключавыя словы: прэсонім, раённая газета, лексіка-семантычныя асаблівасці, структурна-граматычныя асаблівасці, утваральная мадэль.

The article considers the structural-semantic features of the names of modern district newspapers of Belarus. It shows that the choice of lexical units in nomination of district newspapers highly depends on the processes taking place in the society. It singles out and analyzes structural-grammatical and lexical-semantic features of pressonyms. It concludes that according to formal features the names of newspapers can be divided into three groups: one-component, two-component and three-component ones. The analysis of lexical-semantic features of pressonyms allowed to work out the corresponding typology of units that are used in the sphere of nomination of newspapers.

Keywords. pressonym, district newspaper, lexical-semantic features, structural-grammatical features, creating model.

Уводзіны. Уласныя імёны – адзінкі, якія найбольш хутка рэагуюць на змены ў сацыяльным і палітычным жыцці грамадства. Як трапна адзначаюць Г. М. Мадзіева і В. І. Супрун: «пад уплывам экстралінгвістычных фактараў перыферыяныя онімы (адносна ядзернай зоны) больш дынамічныя, няўстойлівыя і схільныя да змен» [1, с. 24]. Пацвярджэннем гэтага служаць прэсонімы – назвы перыядычных выданняў. Так, у розныя гістарычныя перыяды назвы газет адрозніваюцца паміж сабой у першую чаргу лексічнымі адзінкамі, якія выкарыстоўваюцца пры іх намінацыі. У прыватнасці, падчас панавання савецкай улады, калі «газеты выконвалі важную ідэалагічную функцыю і былі накіраваны на фарміраванне становага вобраза кіруючай палітычнай партыі» [2, с. 271], у намінацыі перыядычных выданняў шырока выкарыстоўваліся лексемы (спалучэнні лексем) са значэннем асобы паводле яе прыналежнасці да палітычнай партыі, ідэалагічнай арганізацыі: *Большавік* (Вільня, 1924; Мінск, 1927; Капаткевічы, Любань, 1935; Мышанка, 1945; Драгічын, 1950), *Большавік Беларусі* (Мінск, 1927), *Камсомолец* (Паперня, 1931), *Камуніст* (Мікашэвічы, 1950; Бабруйск, 1954; Іванава, 1956; Жлобін, 1962), *Камуніст Палесся* (Мазыр, 1962) і інш.

Пры намінацыі значнай колькасці раённых газет выкарыстаны прозвішчы (псеўданімы) асоб, якія персаніфікавалі ўладу і актыўна прапагандаваліся ў друку: *Ленінскі кліч* (Крычаў, 1965), *Ленінскі прызыў* (Орша, 1918; Дзівін, 1945), *Ленінскі сцяг* (Хойнікі, 1931; Лёзна, 1932; Круглае, 1944; Падольцы, 1950; Лагойск, 1959; Лепель, 1962), *Ленінскія запаветы* (Тураў, 1939), *Сталінскі заклік* (Гарадок, 1933; Смалявічы, 1934; Мехавое, 1938), *Сталінскі*

прызыў (Касцюковічы, 1931; Коханова, 1946; Гарадок, 1952), *Сталінскі сцяг* (Гомель, Шуміліна, 1938; Шаркоўшчына, Юрацішкі, 1950; Нароўля, 1952; Косава, 1953) і інш.

У 1920-я – 1950-я гады ў трэндзе былі прэсонімы, якія з'яўляліся своеасаблівай праекцыяй палітычных і працоўных лозунгаў: *За большавіцкі калгас* (Капыль, Старобін, 1933; Крычаў, 1934), *За высокі ўражай* (Барыскавічы, Мір, Целяханы, 1950; Гарадок, 1956; Беразіно, Буда-Кашалёва, Лубінічы, Талачын, 1957; Лунінец, 1958), *За камуністычную працу* (Поеў, 1959; Магілёў, 1962), *За марксісцка-ленінскую вучобу* (Рэчыца, 1930; Гомель, 1934), *За пралетарскія кадры* (Горкі, 1929; Гомель, Мінск, 1930; Мінск, 1931, 1935) і інш.

1990-я г. з'яўляюцца пачаткам новага этапу ў станаўленні і развіцці беларускай дзяржаўнасці. Гэты перыяд звязаны з набыццём незалежнасці, пераходам ад аднапартыйнай сістэмы да дэмакратычнага прававога грамадства і іншымі зменамі ў грамадскім і культурным жыцці. Адзначаныя і іншыя фактары аказалі істотны ўплыў на развіццё беларускай перыядыкі. Значная частка газет (у пераважнай большасці раённых) змянілі свае назвы, пазбаўляючыся ад неактуальных кампанентаў прэсоніма або замяняючы іх новымі: *Зара камунізму* (Бялынічы, 1963) → *Зара над Друццо* (Бялынічы, 1991), *Камуніст Палесся* (1962) → *Жыццё Палесся* (Мазыр, 1991), *Маяк камунізму* (Бяроза, 1962) → *Маяк* (Бяроза, 1991) і інш., або поўнасьцю рэнамінаваліся: *Кастрычнік* (Івацэвічы, 1965) → *Івацэвіцкі веснік* (Івацэвічы, 1992), *Красное знамя* (Ашмяны, 1962) → *Ашмянскі веснік* (Ашмяны, 1992), *Ленінскі прызыў* (Орша, 1918) → *Аршанская газета* (Орша,

1991), *Промень камунізму* (Гарадок, 1957) → *Гарадоцкі веснік* (Гарадок, 1991) і інш. Усяго намі зафіксавана 128 сучасных назваў раённых газет. З іх 57 адзінак, або 45 %, былі перайменаваны ў 1990-я гады.

Для анамастыкі падаецца важным зразумець механізм намінацыі і рэнамінацыі, а таксама тыпалагізаваць вызначальныя тэндэнцыі ў сферы прэсаніміі. Таму аналіз структурна-семантычных асаблівасцей назваў сучасных раённых газет Беларусі з'яўляецца дастаткова актуальным.

Асноўная частка. Многія назвы раённых газет, сканструяваныя ў канцы ХХ ст., вызначаюцца сваёй стылістычнай нейтральнасцю. Асноўнай задачай перыядычных выданняў становіцца не толькі ўздзеянне на чытача, але і аб'ектыўная перадача інфармацыі, фактаў, падзей, што адбываюцца ў грамадстве [3, с. 74]. Асаблівасцю сучасных назваў раённых газет з'яўляецца наяўнасць кампанента тапанімічнага характару. Так, 74 прэсонімы, або 58 % ад агульнай колькасці сучасных назваў раённых газет, утрымліваюць у структуры кампанент-тапонім, які прама ці ўскосна паказвае на тэрыторыю распаўсюджвання газеты. У прыватнасці, фіксуецца ўтварэнні, дзе ў якасці тапанімічнага кампанента выкарыстоўваюцца:

а) назвы раённых гарадоў: *Газета Слоніўская* (Слоніў, 1938), *Івацэвіцкі веснік* (Івацэвічы, 1992), *Лепельскі край* (Лепель, 1992), *Лунінецкія навіны* (Лунінец, 1991) і інш.;

б) назва рэгіёну: *Маяк Палесся* (Брагін, 1963), *Новае Палессе* (Жыткавічы, 1962) і інш.;

в) назвы водных аб'ектаў: *Заря над Бугом* (Брэст, 1962), *Дзвінская праўда* (Верхнядзвінск, 1963), *Дняпроўская праўда* (Дуброўна, 1965), *Нарачанская зара* (Мядзель, 1966) і інш.

Сучасныя назвы раённых газет Беларусі вызначаюцца лексіка-семантычнай разнастайнасцю адзінак, якія выкарыстоўваюцца ў якасці прэсонімаў. Паводле структуры прэсонімы-рэгіёнімы прадстаўлены аднакампанентнымі, двухкампанентнымі і трохкампанентнымі найменнямі.

Аднакампанентныя прэсонімы складаюць 16 % ад агульнай колькасці зафіксаваных адзінак і ў пераважнай большасці выражаны простымі назоўнікамі. У якасці назваў перыядычных выданняў выкарыстоўваюцца лексемы, якія абазначаюць:

а) назву асобы паводле месца жыхарства: *Дняпровец* (Рэчыца, 1962), *Кіравец* (Кіраўск, 1935), прафесіі: *Металлург* (Жлобін, 1985), *Шахцёр* (Салігорск, 1965), грамадзянскай пазіцыі: *Патрыёт* (Ушачы, 1967);

б) мясцовасць, пэўную тэрыторыю: *Радзіма* (Глуск, 1991), *Узвышша* (Дзяржынск, 2011), *Узгорак* (Горкі, 2002), *Прысталічча* (Мінск, 2007);

в) працэс або яго вынік: *Перамога* (Дзятлава, 1965), *Праца* (Зэльва, 1967);

г) перыяд часу: *Дзянніца* (Шчучын, 1992), *Зара* (Бешанковічы, 1957);

д) сукупнасць людзей: *Авангард* (Буда-Кашалёва, 1962);

е) агульнасць або поўнае падабенства чаго-небудзь [4, с. 45]: *Адзінства* (Барысаў, 1991).

Шэраг лексем, якія выкарыстоўваюцца ў функцыі аднакампанентных прэсонімаў, утрымліваюць сему 'святло': *Іскра* (Чавусы, 1956), *Маяк* (Гомель, 1962; Бяроза, 1991), *Полымя* (Карэлічы, 1965), *Промень* (Стоўбцы, 1962).

Адзінкавы прэсонім з'яўляецца неалагізмам-кампазітай і ўтварыўся шляхам спалучэння кампанента *інфа-* (ад *інфармацыя*) і лексемы *кур'ер* (са значэннем 'пасыльны'): *Інфа-Кур'ер* (Слуцк, 2001).

Двухкампанентныя назвы раённых газет складаюць 83 % ад агульнай колькасці зафіксаваных прэсонімаў. Можна вылучыць шэраг структурна-грамматычных канструкцый, у якіх рэалізуюцца пэўныя ўтваральныя мадэлі.

1. Канструкцыя «**Прыметнік + назоўнік**» прадстаўлена мадэллю «**Прыметнік + назоўнік_{н.скл.}**»: да назоўніка ў назоўным склоне далучаецца залежны прэпазіцыйны прыметнік.

Пашыраны бікампанентныя прэсонімы, у складзе якіх прыметнік утвораны ад назвы раённага горада, тэрыторыі або ракі, а назоўнік абазначае:

а) тып інфармацыйнага выдання:

- **веснік**: *Ашмянскі веснік* (Ашмяны, 1992), *Гарадоцкі веснік* (Гарадок, 1991), *Горацкі веснік* (Горкі, 2011), *Драгічынскі веснік* (Драгічын, 1991), *Івацэвіцкі веснік* (Івацэвічы, 1992), *Крупскі веснік* (Крупкі, 2001), *Ляхавіцкі веснік* (Ляхавічы, 1991), *Чачэрскі веснік* (Чачэрск, 1991) і інш.;

- **газета**: *Аршанская газета* (Орша, 1991), *Бераставіцкая газета* (Бераставіца, 1991), *Воранаўская газета* (Воранава, 1991), *Лідская газета* (Ліда, 1991), *Маладзечанская газета* (Маладзечна, 1991) і інш.;

- **навіны / новости**: *Борисовские новости* (Барысаў, 1992), *Калінкавіцкія навіны* (Калінкавічы, 1991), *Лунінецкія навіны* (Лунінец, 1991), *Міёрскія навіны* (Міёры, 2002), *Нясвіжскія навіны* (Нясвіж, 2002), *Петрыкаўскія навіны* (Петрыкаў, 1995), *Светлагорскія навіны* (Светлагорск, 1991), *Хойніцкія навіны* (Хойнікі, 2009) і інш.;

б) мясцовасць, пэўную тэрыторыю: *Асіповіцкі край* (Асіповічы, 2001), *Бярэзінская панарама* (Беразіно, 2003), *Лоеўскі край* (Лоеў, 2010), *Добрушскі край* (Добруш, 1993), *Іўеўскі край* (Іўе, 1992), *Лепельскі край* (Лепель, 1992), *Пастаўскі край* (Паставы, 1991), *Прысожскі край* (Слаўгарад, 2006), *Слуцкі край* (Слуцк, 1992) і інш.;

в) абстрактнае паняцце (лексемы *праўда, час*): *Астравецкая праўда* (Астравец, 1965), *Ганцавіцкі час* (Ганцавічы, 2002), *Дзвінская праўда* (Верхнядзвінск, 1963), *Дняпроўская праўда* (Дуброўна, 1965), *Полеская правда* (Пінск, 1963), *Прыпяцкая праўда* (Нароўля, 1965);

г) працэс (лексема *жыццё / жизнь*): *Бабруйскае жыццё* (Бабруйск, 1991), *Кривевская жизнь* (Крычаў, 2010).

Адзінкавыя прэсонімы утрымліваюць у структуры назоўнік з семай 'святло': *Браслаўская звязда* (Браслаў, 1963), *Нарачанская зара* (Мядзель, 1966).

Шэраг найменняў утварыліся за кошт спалучэння адсубстантыўнага прыметніка, які паказвае на тып тэрыторыі, і назоўніка, што абазначае тып інфармацыйнага выдання: *Раённы веснік* (Чэрвень, 1991), *Рэгіональныя вядомасці* (Горкі, 1999), працэс (лексэма *жыццё*): *Сельскае жыццё* (Круглае, 1967), абстрактнае паняцце (лексэма *праўда*): *Сельская праўда* (Жабінка, 1960).

У некаторых адзінках прыметнік ужываецца са значэннем 'не той, што раней' [4, с. 491], а субстантыў паказвае на пэўны рэгіён Беларусі: *Новае Палессе* (Жыткавічы, 1962), абазначае перыяд часу: *Новы дзень* (Жлобін, 1991), або працэс: *Новае жыццё* (Навагрудак, 1962).

Фіксуюцца прэсонімы, у якіх прыметнік абазначае ўнутраную якасць, а назоўнік называе працэс або вынік маўленча-мысленчай дзейнасці: *Свабоднае слова* (Рагачоў, 1992) ці пэўны населены пункт: *Вольнае Глыбокае* (Глыбокае, 1994).

Можна вылучыць назвы раённых газет, у якіх прыметнік выкарыстоўваецца з семантыкай 'радасны, нічым неазмрочаны, незасмучаны' [4, с. 739], а назоўнік паказвае на працэс (лексэма *жыццё*): *Светлае жыццё* (Пельчыцы, 1965), або на абстрактнае паняцце са значэннем 'напрамак дзейнасці, развіцця чаго-небудзь, спосаб дзеяння' [4, с. 939]: *Светлы шлях* (Смаргонь, 1962).

Пэўная колькасць назваў утварыліся з дапамогай прыметніка са значэннем 'свой па нараджэнні, па духу, па звычках' [4, с. 706] і назоўніка, які абазначае тэрыторыю або месца: *Родная ніва* (Клімавічы, 1991), *Родны край* (Лагойск, 1991), *Родныя вытокі* (Докшыцы, 1991).

Захавалася некалькі прэсонімаў з ад'ектывам *савецкі* (паказвае на сістэму поглядаў), і субстантывам, які называе рэгіён Беларусі або тып населенага пункта: *Савецкае Палессе* (Ганцавічы, 1967), *Савецкая вёска* (Дрыбін, 1935).

Адзінкавыя назвы раённых газет узніклі:

а) шляхам спалучэння прыметніка, які ўтварыўся ад назоўніка з працэсуальным значэннем, і субстантыва ў значэнні «ганаровая вядомасць, усеагульнае прызнанне чых-небудзь заслуг, таленту і падобнае» [4, с. 760]: *Працоўная слава* (Валожын, 1965);

б) за кошт спалучэння ад'ектыва, утворанага ад назоўніка, што абазначае сукупнасць людзей, і назоўніка, які называе вынік маўленча-мысленчай дзейнасці: *Народны голас* (Ельск, 1991);

в) спалучэннем прыметніка, які называе мясцовасць, і назоўніка са значэннем аб'екта (лексэма *ніва*): *Прыдняпроўская ніва* (Магілёў, 1991).

Некаторыя бікампанентныя прэсонімы даюць цэласнае ўяўленне аб назве перыядычнага выдання, і іх аналіз паводле асобных кампанентаў з'яўляецца немэтазгодным. У прыватнасці, прэсонімы *Чырвоны Кастрычнік* (Акцябрскі, 1967) і *Чырвоная зорка* (Узда, 1967) асацыіруюцца з рэвалюцыйнай сімволікай і з'яўляюцца семантычна непадзельнымі.

2. Канструкцыя «**Назоўнік + прыметнік**» прадстаўлена адзінкавымі назвамі раённых газет. Прэсонімы ўтвараюцца па мадэлі «**Назоўнік_{н.скл.} + пры-**

метнік» шляхам далучэння постпазіцыйнага прыметніка да субстантыва ў назоўным склоне. У якасці назоўніка выкарыстоўваюцца адзінкі, што абазначаюць тып інфармацыйнага органа або тып тэрыторыі, а прыметнік утвораны ад назвы раённага горада: *Газета Слоніўская* (Слонім, 1938), *Край Смалявіцкі* (Смалявічы, 1995).

3. Прэсонімы канструкцыі «**Назоўнік + назоўнік**» рэалізуюцца па мадэлі «**Назоўнік_{н.скл.} + назоўнік_{р.скл.}**», утворанай за кошт далучэння субстантыва ў родным склоне да субстантыва ў пачатковай форме.

Пашыраны назвы раённых газет, дзе ў якасці галоўнага назоўніка выкарыстоўваюцца лексемы, што называюць працэсы маўленча-мысленчай дзейнасці. У якасці граматычна залежнага субстантыва функцыянуюць адзінкі, што абазначаюць тэрыторыю: *Кліч Радзімы* (Шаркоўшчына, 1967), а таксама лексема *час* (са значэннем «перыяд, эпоха ў гісторыі або жыцці чалавека, народа, дзяржавы» [4, с. 922]): *Голас часу* (Маларыта, 1991).

Адметнымі з'яўляюцца прэсонімы, утвораныя на аснове метаніміі, калі залежны назоўнік, што называе ўласную назву мясцовасці, ужываецца для абазначэння насельніцтва, якое пражывае ў гэтай мясцовасці: *Голас Веткаўшчыны* (Ветка, 1992), *Голас Касцюкоўшчыны* (Касцюковічы, 1991), *Голас Любаншчыны* (Любань, 1991), *Голас Расоншчыны* (Расоны, 1991), *Голас Сенненшчыны* (Сянно, 1992).

На аснове выкарыстання ўласнай назвы мясцовасці ў значэнні насельніцтва, якое там жыве, утвораны і назвы раённых газет *Жыццё Палесся* (Мазыр, 1991) і *Жыццё Прыдзвіння* (Віцебск, 1994).

Вылучаецца група прэсонімаў, у якіх семантычныя асаблівасці назоўніка ў пачатковай форме вызначаюцца семай 'святло', а залежны субстантыў у родным склоне называе пэўную гістарычную падзею: *Святло Кастрычніка* (Мсціслаў, 1963) або тэрыторыю: *Маяк Палесся* (Брагін, 1963), *Маяк Прыдняпроўя* (Быхаў, 1963).

У адзінкавых прэсонімах рэпазіцыйны назоўнік мае значэнне атрыбуту савецкай улады, а постпазіцыйны субстантыў абазначае вынік пэўнага працэсу: *Сцяг перамогі* (Лёзна, 1963) або дзяржаўны орган: *Сцяг Саветаў* (Клічаў, 1965).

Фіксуюцца прэсонімы, дзе ў функцыі галоўнага кампанента выкарыстоўваецца лексема са значэннем "напрамак дзейнасці, развіцця чаго-небудзь, спосаб дзеяння" [4, с. 939], а ў якасці залежнага назоўніка лексічная адзінка, якая называе падзею: *Шлях Кастрычніка* (Хоцімск, 1967) або абазначае вынік дзейнасці: *Шлях перамогі* (Вілейка, 1962).

Ва ўтварэнні некалькіх назваў раённых газет выкарыстаны залежны назоўнік, што абазначае працэс, і галоўны субстантыў, які называе чалавека паводле паказчыкаў дзейнасці: *Герой працы* (Шуміліна, 1967) або сведчыць пра «ганаровую вядомасць, усеагульнае прызнанне чых-небудзь заслуг, таленту і падобнае»: *Слава працы* (Капыль, 1963).

У прэсонімах *Веснік Глыбоччыны* (Глыбокае, 1991), *Веснік Чэрыкаўшчыны* (Чэрыкаў, 2005),

назоўнік *вєснiк* абазначае тып інфармацыйнага выдання, а залежны назоўнік называе мясцовасць.

4. Канструкцыя «**Займеннік + назоўнік**» увабляецца ў мадэлі «**Займеннік + назоўнік_{н. скл.}**», утворанай далучэннем займенніка (у значэнні «які належыць нам, які мае адносіны да нас» [4, с. 478]) да назоўніка ў пачатковай форме, які паказвае на мясцовасць: *Наша Талачыншчына* (Талачын, 2001), *Наш край* (Баранавічы, 1990), або «бесперапынную і пастаянную змену мінут, гадзін, дзён і падобнае» [4, с. 922]: *Наш час* (Ваўкавыск, 1991).

5. Адзінкавыя найменні ўтвораны ў адпаведнасці з канструкцыяй «**Назоўнік + прыслоўе**», калі да субстантыва ў назоўным склоне далучаецца залежнае прыслоўе. У функцыі галоўнага кампанента выкарыстоўваецца лексема, якая называе горад, а прыслоўе абазначае часовае паняцце: *Новополоцк сегодня* (Наваполацк, 2014). Фіксуецца назва, у якой субстантыў называе тып інфармацыйнага выдання, а прыслоўе паказвае на мясцовасць распаўсюджвання газеты: *Газета па-лунінецкі* (Лунінец, 2010).

Сярод двухкампанентных найменняў зафіксаваны прэсонімы, у структуру якіх уваходзіць прыназоўнік¹.

6. Канструкцыя «**Прыназоўнік + прыметнік + назоўнік**» прадстаўлена ўтваральнай мадэллю «**Прыназоўнік + прыметнік + назоўнік_{р. скл.}**». У адпаведнасці з ёй інтэрпазіцыйны прыметнік са значэннем «не той, што раней» [4, с. 491], далучаецца да субстантыва. Прыназоўнік паказвае на тое, да чаго закладаюць, а назоўнік абазначае вынік дзейнасці: *Да новых перамог* (Клецк, 1943).

7. У межах канструкцыі «**Назоўнік + прыназоўнік + назоўнік**» рэалізуецца намінацыйная мадэль «**Назоўнік_{н. скл.} + прыназоўнік + назоўнік_{т. скл.}**». Прыназоўнікам *над* паказвае на чалавека, прадмет, з'яву і г. д., «вышэй за якія што-небудзь знаходзіцца» [5, с. 202]. Прэпазіцыйны субстантыў прадстаў-

лены лексічнай адзінкай з семай 'святло', а залежны назоўнік з'яўляецца гідронімам: *Зара над Друццю* (Бялынічы, 1991), *Зара над Нёманам* (Масты, 1965), *Зара над Сожам* (Карма, 1967), *Заря над Бугом* (Брэст, 1962).

Адзінкавы прэсонім належыць да групы трохкампанентных утварэнняў. Назва раённай газеты складаецца з двух граматычна аўтаномных блокаў, адзін з якіх прадстаўлены спалучэннем залежнага прыметніка са значэннем колеру і галоўнага назоўніка са значэннем сімвала дзяржаўнай улады; у другі блок уваходзіць субстантыў, што называе раённы горад: *Чырвоны сцяг. Краснаполле* (Краснаполле, 1999).

Заклучэнне. Аналіз назваў сучасных раённых газет Беларусі дазваляе зрабіць наступныя вывады.

1. Пры намінацыі назваў перыядычных раённых выданняў выкарыстоўваюцца лексічныя адзінкі з розным значэннем. У выніку іх камбінацыі ўтвараюцца двухкампанентныя і трохкампанентныя найменні.
2. Прэсонімы, якія належаць да аднакампанентных найменняў, складаюць 16 % ад агульнай колькасці зафіксаваных назваў раённых газет. Найбольш частотнымі з'яўляюцца субстантывы, якія абазначаюць асобу паводле розных характарыстык, мясцовасць або яе асаблівасці.
3. Асноўная частка сучасных назваў раённых газет належыць да двухкампанентных найменняў (83 %). Прадуктыўнымі з'яўляюцца ўтваральныя мадэлі «**Прыметнік + назоўнік_{н. скл.}**» і «**Назоўнік_{н. скл.} + назоўнік_{р. скл.}**». Пашыраны адзінкі (26 % ад агульнай колькасці бікампанентных найменняў), утвораныя далучэннем прыметніка (які паходзіць ад назоўніка, што з'яўляецца назвай раённага горада, мясцовасці або воднага аб'екта) да назоўніка, які абазначае тып інфармацыйнага выдання.

ЛІТАРАТУРА¹

1. Теория и практика ономастики : учеб. пособие / Г. Б. Мадиева, В. И. Супрун. – Алматы : Қазақ университеті; Волгоград : Изд-во ВГСПУ «Перемена», 2015. – 199 с.
2. Хасянов, О. Р. «Потемкинство» и реальность послевоенной колхозной деревни на страницах советской печати / О. Р. Хасянов // Вестник Волжского университета им. В. Н. Татищева. – 2015. – № 4 (19). – С. 271–280.
3. Миронова, Н. А. История переименований районных газет Удмуртии / Н. А. Миронова // Историко-культурное наследие народов Урало-Поволжья. – Ижевск, 2018. – Вып. 4. – С. 72–75.
4. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы / уклад. : І. Л. Капылоў [і інш.] ; пад рэд. І. Л. Капылова. – Мінск : БелЭн, 2016. – 986 с.
5. Объяснительный словарь русского языка / Государственный институт русского языка им. А. С. Пушкина. – 2-е изд., испр. – М. : Астрель, 2003. – 421 с.

REFERENCES

1. Teoriya i praktika onomastiki : ucheb. posobie / G. B. Madiyeva, V. I. Suprun. – Almaty : Kazakh universiteti; Volgograd : Izd-vo VGSPU «Peremena», 2015. – 199 s.
2. Hasyanov, O. R. «Potemkinstvo» i real'nost' poslevoennoj kolhoznoj derevni na stranicah sovetsoj pechati / O. R. Hasyanov // Vestnik Volzhskogo universiteta im. V. N. Tatischeva. – 2015. – № 4 (19). – S. 271–280.
3. Mironova, N. A. Istoriya pereimenovaniy rajonnyh gazet Udmurtii / N. A. Mironova // Istoriko-kul'turnoe nasledie narodov Uralo-Povolzh'ya. – Izhevsk, 2018. – Vyp. 4. – S. 72–75.
4. Tlumachal'ny slojnik belaruskaj litaraturnaj movy / uklad. : I. L. Kapyloj [i insh.] ; pad red. I. L. Kapylova. – Minsk : BelEn, 2016. – 986 s.
5. Ob'yasnitel'nyj slovar' russkogo yazyka / Gosudarstvennyj institut russkogo yazyka im. A. S. Pushkina. – 2-e izd., ispr. – M. : Astrel', 2003. – 421 s.

¹ Службовыя часціны мовы не лічацца намі за асобны кампанент, паколькі яны не маюць уласнага лексічнага значэння, а толькі перадаюць розныя адносіны паміж самастойнымі часцінамі мовы.